

SPROGET KOMMER TIL ORDE

Omvendt (dansk)

BRIAN LANGHOFF

Populært siger man ofte, at når man som ny i et andet land end ens fødeland begynder at drømme på det nye sprog – så er man tilvænnet. Jeg flyttede til Tyrkiet for ni år siden, men jeg ved ikke, om jeg drømmer på tyrkisk – det foregår nok mere i billeder end noget andet og er sprogneutralt – men efterhånden reflekterer og tænker jeg sjældent på dansk. Det foregår oftest på en blanding af engelsk og tyrkisk.

I starten foregik min hverdag med min tyrkiske hustru på engelsk, eftersom mit tyrkiske ordforråd og forståelse dengang var ganske begrænset, og jeg tror min tankegang meget hurtigt slog over i at foregå på engelsk. Dansk anvendte og anvender jeg fortsat i min arbejdsdag, så mit modersmål vil jeg helt sikkert aldrig glemme. Men at lære tyrkisk var naturligvis en nødvendighed – jeg gik ikke på nogen skole eller tog kurser, det var tiden for knap til, og eftersom jeg havde hjemmearbejdsplads med dansk kundekreds, kom jeg ikke meget ud blandt andre end min nye tyrkiske familie. Så gennem denne dagligdag lærte jeg ganske langsomt et nyt sprog. Indlæringen fik dog naturligt mere fart på, efter vi fik vores to børn – jeg var godt klar over, at deres hurtige indlæringssevne ville gøre, at de overhalede mig, men jeg ville helst ikke komme alt for langt bagud i forhold til dem!

Det tyrkiske sprog er svært at komme i gang med for en vesteuropæer i forhold til at lære et andet vesteuropæisk sprog – for der er ikke noget, man kan genbruge af sin sproglige viden! Sprogets opbygning og grammatik er en helt anden, end hvad jeg var vant til fra dansk, engelsk og tysk – det er et agglutinerende sprog. En kort sætning som "må jeg gå?" siges med et enkelt udsagnsord tilføjet de rette endelser: "gidebilirmiyim?": Git er stammen (gå), som her bliver til gid grundet særlige konsonantregler, e er bindeled, bilir er nutidsformen af "at være i stand til", mi er, hvad der gør det til et spørgsmål, y er et bindeled, og im er personbøjningen (1. person ental). Det gør, at ordene kan blive ganske lange (det længste skulle jf. wikipedia.org være "Muvaffakiyetsizletiriciletiriveremeyebileceklerimizdenmisinizcesine", der betyder noget i retning af "Som om du er blandt dem, vi måske ikke nemt er i stand til at gøre til en skaber af de mislykkede") – hvilket efter min mening gør sproget ret svært at læse! Til gengæld har hvert bogstav sin helt faste udtale, og der er ikke mange undtagelser i grammatikken. I den henseende er sproget lettere at lære end fx dansk.

Til daglig taler jeg efterhånden flydende i tyrkisk, men naturligvis kommer jeg stadig til kort, når en samtale tager en drejning mod et emne, hvor mit ordforråd er mindre udviklet. Og selvom hverdagen mest foregår på tyrkisk, så er fokus også rykket lidt hen imod næste generation – med børn på henholdsvis fem og to år prøver vi på at benytte både engelsk og tyrkisk i hverdagen, og vores datter på fem forstår og taler engelsk ganske udmærket alderen taget i betragtning. Dansk har jeg ikke formået at lære dem, på trods af at jeg er klar over, at indlæringssevnen er størst i de tidlige år, men jeg tror på, det vil være forholdsvis let for dem at lære dansk og evt. andre sprog, når de bliver lidt ældre – med hjælp hjemmefra og med deres engelskkundskaber.

Jeg ved ikke, om antallet af ord i det tyrkiske sprog er større eller mindre end i det danske – men med en hverdag på tyrkisk og engelsk føler jeg ikke, der er noget, jeg ikke kan udtrykke på disse sprog, som jeg kan udtrykke på dansk. Det skyldes nok mere bredden i det engelske sprog end noget andet – man kan næsten altid falde tilbage på engelsk og finde et tilsvarende udtryk. Så selvom jeg ikke glemmer dansk – så savner jeg heller ikke sproget.